2001

ZDENĚK BOBROVSKÝ

narozen 1. prosince 1933 v Rosicích u Brna

– v první lize debutoval v šestnácti letech a hrál v ní do čtyřiceti let
– odehrál v ní 520 zápasů
– získal s Brnem jedenáct mistrovských titulů
– Československo reprezentoval ve 152 utkáních
– na olympijských hrách v Římě 1960 byl členem týmu, který skončil na pátém místě

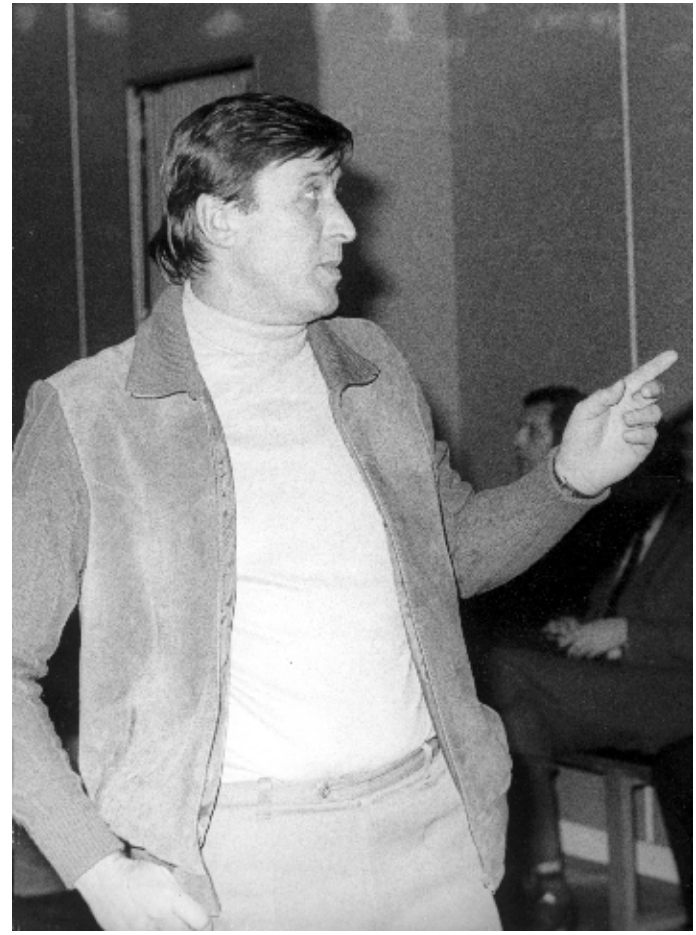

NA NÁŠ BASKET BYLA RADOST POHLEDĚT

„Víš, mě už tak bolí nohy, že sotva někam dolezu," ohrazoval se muž, o němž bude v těchto řádcích řeč. Jenže při našem povídání ze Zdeňka Bobrovského vypadlo, že ještě nyní, rok před sedmdesátými narozeninami si chodí zahrát fotbálek, ale hlavně basketbal, který ho proslavil nejen v Brně, ale i v celé republice a Evropě. Nemůže být lepší důkaz o tom, že stará láska nerezaví. Ostatně, stačí se začíst do rozhovoru s nejstarším ze tří bratrů v basketbalovém triku…

Vaše sportovní začátky musejí zákonitě spadat do doby druhé světové války. To asi nebylo nic radostného…
„Vyrůstal jsem v Rosicích, kde proti sobě soupeřily dva tábory, samozřejmě i ve sportu: v atletice jsme běhali po asfaltu směrem na Brno, hrávali jsme fotbal a to vše velice intenzivně. Po přestěhování do Brna jsem vstoupil do Sokola Brno I. Cvičil jsem na nářadí a košíkovou jsem znal jen z vyprávění. Jednou ale přišel tehdejší trenér dorostu Ivo Mrázek, abych jim šel pomoct. Zkusil jsem první kroky pod koši a hned po pár tréninccích jsem poznal, že je to pravé ořechové pro mě. Prostě tento sport mě tak zaujal, že jsem u něho už zůstal. Bylo to v roce 1947.
Počkejte, váš životopis hovoří o tom, že jste začal hrát ligu už v šestnácti. Je to opravdu tak, pouze po dvou letech tréninku?
„Ano, dva roky mně stačily, abych zvládl nejen základy této skvělé hry, ale pronikl i do tajů a fines košíkové. Hned v prvním roce jsem přispěl k tomu, že Sokol Brno I získal titul mistra republiky mezi muži. A myslím, že jsem na něm měl i dost slušný podíl. O titulu se rozhodovalo v pražské Lucerně v zápase se Spartou. Vyhráli jsme a já byl nejlepším střelcem zápasu se třinácti body. Za mnou dal Ivo Mrázek dvanáct bodů. Skóre si pamatuji dodnes: 43:42. Zápasu přihlíželo v dnešním koncertním sále přes tři tisíce diváků. Zajímavé bylo i to, že jsem získal titul v mužském dresu Sokola Brno I, ale věkem jsem byl ještě dorostenec. A dorostenecký titul se mi nepodařilo nikdy získat. Vždy se našly v republice celky, které měly v globálu silnější ročník. Za pár roků jsem kategorii dorostu opustil a pak už jsem mohl sbírat tituly pouze mezi muži."
Už skóre tehdejšího finálového duelu napovídá tomu, že basket tehdy a nyní byl jako nebe a dudy… „To ano, skoro to tak vypadalo. Žádné kontakty nebyly povoleny, nehrálo se na žádný časový útočný limit. Klidně se mohlo stát, že se v závěru držel míč a protivník byl nucen faulovat, aby měl nějakou šanci po trestných hodech získat míč. To se s dnešním silovým pojetím nedá srovnat. Současný basketbal zaznamenal obrovský nárůst objemu v tréninku i v zápasech, ale úměrně s tím se nezvedla kvalita hry jako celku."

V roli kapitána čs. reprezentace.

V brněnském dresu jste v lize odehrál úctyhodných 520 zápasů za ještě úctyhodnějších dvacet čtyři let. V tomto dlouhém období hrála Zbrojovka i dvakrát finále Poháru mistrů a byla krůček od zisku této trofeje. To dnes zní pro český klubový basketbal jako rajská hudba! „Hráli jsme v letech 1964 a 1968 finále vždy proti Realu Madrid, to byly vrcholy mé klubové kariéry, i když až na samotný vrchol v podobě zisku této nejcennější klubové trofeje

Zdeněk Bobrovský doskakuje pod košem.

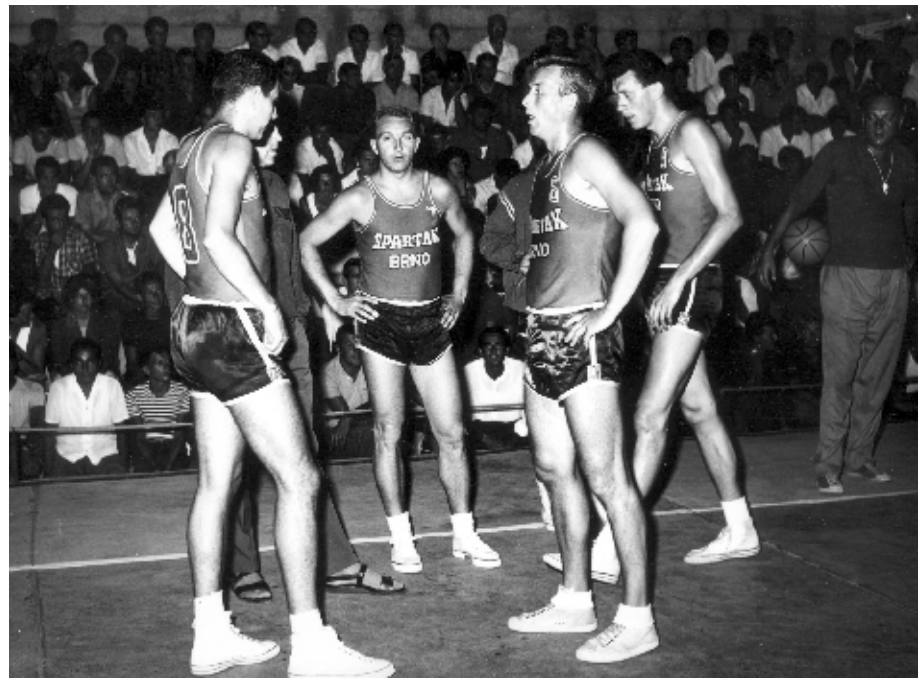

Oddechový čas – Zdeněk Bobrovský druhý zprava.

jsme nevystoupili. Proč jsme byli tak dobří? Hráli jsme hru založenou na kolektivním pojetí, nebyli jsme nijak zvlášť svázáni taktikou. Hráli jsme intuitivně a spolupráce nám vycházela líp, než nacvičený signál. Měli jsme v kádru spoustu technických hráčů a společně s VŠ Praha jsme dodávali kvalitní hráče do reprezentace. A tito basketbalisté byli schopni hrát okamžitě rovnocennou partii s ostřílenými kozáky odkudkoliv z Evropy. Na náš basket byla radost pohledět, úspěchy nám dávaly křídla, byli jsme schopni uhrát solidní výsledky s kýmkoliv na světě."

Jak byste sestavil nejlepší pětku ze spoluhráčů, s nimiž jste za dlouhé léta nastupoval ať už v klubovém nebo reprezentačním dresu?

„V padesátých a šedesátých letech mohl vedle mne nastoupit kterýkoliv reprezentant, ať z Prahy či Brna. Se všemi jsem si rozuměl, neboť jak už jsem řekl, improvizace byla na vysoké úrovni. Každý spoluhráč byl schopen pochopit moji myšlenku, stejně tak já jeho a na hřišti nám bylo všem jasné, kdo co udělá. Pokud se týká sestavení pětky, dal bych přednost brněnskému výběru s Konečným, Pištělákem, Konvičkou, Pokorným a později s bráchou Honzou."

Na dnešní basketbalové mapě nacházíme jména jako Kunín či Nový Jičín, Opava, Děčín, Nymburk. Za vás se líheň mladých hráčů rekrutovala převážně z velkých měst. Československému basketbalu kralovaly Brno, Praha a posléze i Bratislava. Jaké důsledky mělo toto takzvané roztříštění zájmů do menších měst?

„Tato pravda v podobě existence hlavních středisek ve třech velkých městech trvala do šedesátých let. Pak se začaly vytvářet oddíly tam, kde do nich vstupovaly podniky, které skupovaly hráče. To tehdy platilo třeba o Svitu, Handlové, Prievidzi, u nás o Ostravě. Síly se rozmělnily, což vytvořilo negativum v tom, že osamocení reprezentanti měli v klubech jasnou pozici, míň trénovali a tím pádem šla jejich výkonnost dolů."

Reprezentační archiv hovoří o tom, že v národním dresu jste hrál od roku 1950 do 1961. Co jste všechno v tomto období stihl?

„Začnu tím, co jsem nestihl. Vynechal jsem jeden rok kvůli zranění. Vyboural jsem se na motocyklu a byl jsem celý polámaný. Stalo se mi to v srpnu, půl roku jsem ležel v nemocnici a znovu se obtížně vracel do sestavy. Na jaře prohrála Zbrojovka v Poznani a trenéři za mnou přišli, abych se vrátil do hry co nejdříve. Mysleli si, že se mnou to vytrhnou. No, doma jsme pak Poláky porazili a já se dostal postupně do dobré formy. Podle mého názoru jsem nejlepší období své reprezentační kariéry zažil na olympiádě

Slavná éra Zbrojovky. Zdeněk Bobrovský uprostřed dole.

v Římě. Skončili jsme pátí a v rozhodujícím zápase s Itálií jsme prohráli jen asi o tři body."

Kolik trenérů jste vlastně za svoji ligovou éru v Brně zažil? „Vidíte, je to skoro neuvěřitelné, že vlastně jen dva. Ze začátku nás trénoval Luboš Polcar a později Ivo Mrázek. Tito dva se nejvíc podepsali na mém basketbalovém růstu a tím pádem i sportovních úspěších. I proto jsem mohl v roce 1969 odejít na zahraniční angažmá do Rakouska, které na tom bylo tehdy basketbalově hůř než my. Pro mě to byly dva roky prázdnin…"

Jste nejstarším ze slavné bratrské trojice. Byl jste opravdu tím bratrským vzorem, že se ve vašich šlépějích vydali Ivan a Honza? „To mohu těžko posuzovat, spíše se zeptejte jich. Ale faktem je, že jsme tehdy bydleli v Brně v Údolní ulici vedle tělocvičny, které se ještě dodnes říká „Turnhala". Jako kluk jsem se tam chodil dívat na zápasy žen Žabovřesk, což byla naše špička. To mě krátce po válce upoutalo, Ivan i Honza chodili se mnou a tak basketbal zaujal i je. Možná jsem jim byl také příkladem. I když Ivan pak hrával víc ragby, dotáhl to do reprezentace."

Objevilo se někdy bratrské trio Bobrovských v základní pětce Zbrojovky? „Objevilo, objevilo. Ivo Mrázek nás poslal na hřiště všechny tři, ale asi spíš proto, aby to byla jistá rarita."

V době totality se ve sportovních kruzích hovořilo pouze o vás a Honzovi. Ivan emigroval do USA. Neměli jste s tím problémy? Vždyť v osmdesátých letech jste oba zastávali trenérské funkce! „Ivan utekl v roce 1980 přes Rakousko do Spojených států. Bylo zajímavé, že nás to s Honzou nepoznamenalo nijak. Já jsem třeba v osmdesátém roce trénoval juniorky ve Vídni a mně nikdo nezakázal, abych tam dvakrát týdně dojížděl. Sám jsem z toho byl překvapen."

Vidíte, pomalu přecházíme k vaší trenérské dráze. Kdy jste se poprvé ocitl na lavičce jako kouč? „V roce 1972 jsem trénoval děvčata Králova Pole. Když jsem ještě hrával za béčko Zbrojovky. Brzy jsem přešel k mužům, začínal jsem u dorostenců, pak jsem trénoval také čtyři roky s Honzou ve Zbrojovce. On byl hlavní kouč, já mu dělal asistenta. V této funkci jsem také končil v roce 1997 u Mikyho Pospíšila."

O dvanáct let mladší brácha vám šéfoval. Nedělalo to zlou krev? „V žádném případě, i když byl Honza psaný jako první kouč a já jako druhý, vždycky jsme se domluvili, v tomhle mezi námi žádný problém nenastal."

Jak se od doby vašeho aktivního hraní po údobí trénování změnila basketbalová Evropa a pozice našeho basketbalu v ní? „V absolutní špičce ubylo týmů. V osmdesátých letech ji tvořily celky z Itálie, Španělska, Jugoslávie a s nimi dva týmy sovětské. Ale na druhé straně za absolutní špicí nezela taková mezera jako dříve. Klubový basketbal zvedl svoji úroveň v zemích, které jsme my za mé aktivní éry hladce poráželi. Tím mám na mysli Nizozemsko, Belgii, Francii, dnes by se samozřejmě muselo přiřadit Turecko, Řecko a spousta dalších zemí."

Čím to? Za vás jsme bývali slavní, teď paběrkujeme. „Příčin je celá řada. Chybějí nám osobnosti, nedostává se konfrontace s předními evropskými celky. Nejsem si jistý, zda tréninkový proces je na vysoké úrovni, vždyť já už nějaký pátek nedělám ani asistenta."

Díváte se alespoň teď na basket? „Viděl jsem nějaký ligový zápas v televizi. Brno hrálo v Praze. Zaujal mě fakt, jak dokáží být mladí hráči drzí při střelbě. Chybělo mně víc přihrávek na pivota. Když je dnes rozehrávač nejlepším střelcem týmu, tak to také o něčem

Na OH v Římě. Zdeněk Bobrovský vlevo.

V roli trenéra žen Králova Pole.

hovoří. V Evropě je to považováno za výjimečný výkon, u nás se to stává skoro pravidelností. Rozehrávač v Eurolize dává maximálně deset bodů a s tímto počtem je slavný. Jeho role je prostě jiná, než střelecká. Buď máme tak špatnou obranu, nebo fakt nevím. Nějak se odkláníme od evropského trendu a to není dobře. Důkazem mohou být výsledky Kunína či Opavy na mezinárodním poli."

Ano, ale na mezinárodním poli celkem září Gambrinus Žabovřesky, které trénuje bratr Honza. Přijde někdy a řekne: Zdeňku, co na to říkáš? „Ne, spíš přijdu já a řeknu mu svůj názor. On své holky zná velmi dobře a já spíše z letmého pohledu. Proto mohu svými připomínkami dát nějaký jiný podnět, který ale není ryze odborný."

Kdy se tedy podle vás může český mužský basketbal vrátit na pozice, na nichž byl třeba za vás? I když mluvit o pátém místě na olympiádě je asi troufalost!„V tomto směru je velmi těžké hledat cestu. Mít tak tady deset Američanů, ale takových, kteří umějí hrát basketbal jaksepatří. Protože ti, co jsou tady, jsou v amerických klubech považováni za outsidery, ale tady převyšují naše hráče na celé čáře. Stačí se podívat do statistik vstřelených košů, ale i na čísla, dokreslující jejich obrannou činnost. Ty Američany bych rozmístil do ligových mužstev tak, aby byla konkurence na patřičné úrovni. Pak by se úroveň českého basketu určitě zvedla. Podívejte na Německo. My jsme je poráželi o padesát bodů a dělali si s nimi, co jsme chtěli. Kde jsou oni teď a kde jsme my? Vždyť máme problémy uhrát s nimi dobrý výsledek."

text: Jan Hrabálek, foto: archiv

BRONISLAV DANDA

narozen 10. ledna 1930 v Pardubicích

– startoval na šesti světových šampionátech v letech 1952–1956 a 1960, třikrát na olympijských hrách: v roce 1952 v Oslo, 1956 v Cortině d'Ampezzo a 1960 ve Squaw Valley
– bronzový medailista z mistrovství světa 1955 v Krefeldu, Düsseldorfu, Dortmundu a Kolíně nad Rýnem
– v reprezentaci odehrál 80 utkání a vstřelil 45 branek
– jedenáctinásobný mistr republiky v letech 1955-1958 a1960-66 v dresu Rudé hvězdy a ZKL Brno
– hráčská kariéra: 1949-1949 Rapid Pardubice, 1949-1951 po sloučení LTC a Rapidu za Slavii Pardubice, 1951-1953 Zbrojovka Brno, 1953-1967 Rudá hvězda a ZKL Brno, 1968/1969 HC Auronso di Cadore (Itálie)
– první v lize hrál 17 sezon, nastřílel 212 branek a v dresu Rudé hvězdy a ZKL Brno odehrál 300 ligových utkání
– s 257 brankami je členem Klubu hokejových střelců
– trenérská kariéra: 1967/1968 dorost ZKL Brno, 1970-1973 muži ZKL Brno, 1976/1977 Kraňska Gora (Slovinsko), 1978 muži Zetor Brno

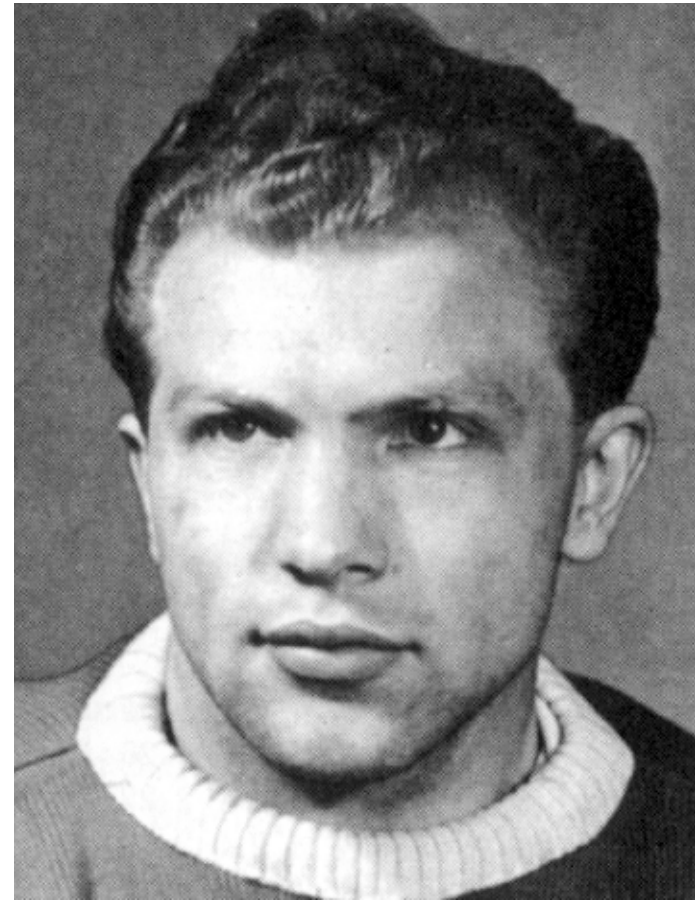

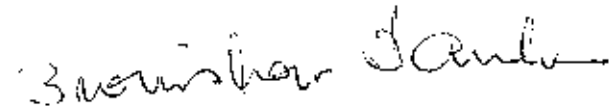

MISTR SKVĚLÝCH PŘIHRÁVEK

Malá encyklopedie ledního hokeje autorů Karla Guta a Václava Paciny pod heslem Bronislav Danda vedle statistických údajů charakterizuje odchovance pardubického hokeje, který začínal prohánět puk na Matičním jezeře, následovně: Patřil k nejrychlejším hráčům, měl velkou akceleraci a cit pro brankové situace. Větší potěšení pro něho bylo připravovat gólové příležitosti, než branky sám střílet.

Bronislav Danda byl opravdu výjimečný hráč, kterého by dnes novináři určitě zařadili mezi tzv. superstar, což by ovšem mělo jeden háček: K tomuto označení totiž patřilo jen jeho hokejové umění. To druhé - hvězdné manýry mu chyběly. V civilu by nenápadný, vyhýbal se jakékoliv publicitě, nerad poskytoval rozhovory, a to platí stále. „Když pominu, že v naší éře se o hokeji a možná o sportu celkově tolik v novinách a odborných časopisech nepsalo jako v současnosti, a rozhovory s hráči byly spíš výjimkou než pravidlem, tak všechno začalo po památné Cortině," vzpomíná Bronislav Danda na okamžiky, ve kterých definitivně zanevřel na novináře. „Už předtím jsem se občas podivil nad některým hodnocením hráčů či celého mužstva od jistých žurnalistů, ale většinou jsem přisuzoval jejich výroky neznalosti hokejových či fotbalových zákonitostí. Někteří nás o tom nevědomky přesvědčili, když si s námi naivně zahráli třeba fotbálek a ukázalo se, že neuměli pořádně kopnout do míče, přičemž hokej ani raději nezkoušeli. Také psali, a to nám ještě nebylo ani třicet let, že bychom měli přenechat místa mladším a podobně. O Kometě tvrdili, že staří borci, jako my, mezi sebe nikoho nechtějí pustit, aby si udrželi místa. To samozřejmě nebyla ani v nejmenším pravda, protože mužstvo se neustále měnilo a nikdo nehrál věčně. Ale tenkrát byla taková doba. To všechno se dalo snést, ale co jsem si o sobě – a dalších spoluhráčích – přečetl po neúspěšné olympiádě v Cortině na jaře v šestapadesátém roce (turnaj se hrál od 26. ledna do 5. února, pozn. red.), bylo i na moji myslím klidnou povahu moc."

V Itálii skončila československá reprezentace „až" na páté příčce za SSSR, Spojenými státy, Kanadou a Švédskem, což bylo tehdy považováno ze obrovský neúspěch. „Fanoušci to těžce nesli a novináři svými články doslova rozdmýchávali vášně," říká Bronislav Danda a pokračuje: „V mužstvu, které se na olympiádu dlouhodobě připravovalo, se na poslední chvíli – patrně na příkaz z vyšších míst – objevili chomutovští hráči Kluc a Cimrmann. Novinář, který

Spoluhráči. Zleva Farda, Bubník a Danda.

byl s námi v Cortině, už v průběhu turnaje psal domů, že je někteří hráči mezi sebe nepřijali a dávali jim najevo, že jsou vesničané. Údajně jsme je – já také – nezdravili a zdůrazňovali, že mezi nás nepatří. Byly to samozřejmě samé nesmysly. Ve finálové skupině jsme prohrávali, a jak už to v takovém případě bývá, atmosféře to neprospívalo, ale s chomutovskými hráči to nemělo nic společného. Problém byl v tom, že si – po přípravných výhrách nad profesionálními mužstvy v Anglii – kdekdo myslel, že získáme zlaté medaile. Bohužel jsme se ještě těsně před olympiádou zbytečně doslova ‚plahočili' po Švýcarsku a do Itálie už přijeli ze všech soustředění a zájezdů utahaní a jak se ukázalo, také s ‚ponorkovou nemocí'. Všechno se sečetlo, výsledek byl mizerný a novináři se do nás pustili. Vrchol byl, když jsem si o sobě přečetl článek pod titulkem: ‚Místo v pět až v šest, místo limonády coca cola!' Novinář v něm mimo jiné psal, že jsem schválně přišel na besedu s fanoušky o hodinu později, místo v pět až v šest hodin a odmítl moje tvrzení, že mě pořadatelé pozvali na šestou hodinu, což tak opravdu bylo. Na závěr usoudil, že jsem na olympiádě místo limonády pil koka kolu, a to mělo negativní vliv nejen na moje výkony, ale také na chování. V tom článku se objevily ještě další bláboly a celá kampaň byla nechutná. Zařekl jsem se, že nebudu s novináři mluvit, tím pro mne skončili," uzavírá Bronislav Danda anabázi s médii.

První hokejovou ligu si poprvé vyzkoušel v Pardubicích a byl u toho, když v roce 1950 postoupila místní Slavia do nejvyšší soutěže. Úvodní sezona týmu, ve kterém působil také pozdější trenér

Slavné útočné trio: zleva Bubník, Pantůček a Danda.

reprezentace Rejda, nevyšla. Obsadil poslední osmé místo, i když porazil senzačně 8:2 nového mistra České Budějovice na jeho ledě. Pardubičtí měli štěstí, ze soutěže nikdo nesestupoval, naopak se rozšířila a v dalších třech sezonách se hrála ve třech skupinách po šesti mužstvech. Ale Bronislav Danda už u toho nebyl. Na jaře roku 1951 přestoupil do brněnské Zbrojovky a jako v mnoha jiných případech, i tentokrát zasáhl osud, spíš však mladická nerozvážnost. Rok předtím mohl totiž skončit v Ostravě, případně v pražské Spartě, ovšem překvapivě ne jako hokejista. Zájem projevily fotbalové kluby, neboť stejně jako hokej hrál v mládí také fotbal, což tehdy nebyl problém, neboť sezony se nepřekrývaly. Začínal v SK Pardubičky, kde si ho vybral druholigový Hradec Králové. Nadějný útočník se objevil v reprezentačním mužstvu Lvíčat a neušel pozornosti fotbalových funkcionářů. „První se objevili Ostravští, kterým jsem také podepsal přestupní lístky. Za pár dnů je následovali Sparťané, kteří na moje upozornění, že už jsem se upsal severu Moravy, reagovali slovy: ‚S tím si nedělej starosti. My se s nimi domluvíme a oni lístky zruší. Podepiš.' Udělal jsem to, což byla chyba, i když jak se to vezme. Sparta se s Ostravou nedomluvila, oba kluby přestupní lístky s mým podpisem poslaly na fotbalový svaz a rázem jsem se ocitl na disciplinárce. Naštěstí se nade mnou smilovala, nedala mně žádný trest a rozhodla, že nadále zůstanu v druholigovém Hradci Králové. Tím zájem fotbalistů skončil a první ligovou sezonou začala moje hokejová kariéra." Po jejím skončení se Bronislav Danda ocitl v Brně, kterému zůstal věrný dalších šestnáct let. První dvě sezony odehrál ve Zbrojovce, do které ho přivedl z Pardubic Antonín Haukvic, později slavný mládežnický trenér v Králově Poli. „Tehdy pracoval pro Zbrojovku, možná jako vyhledávač talentů, už nevím přesně. Jisté je, že se Zbrojovka po roce vracela zpět do první ligy a chtěla tým posílit. Haukvicovi trvalo tři dny než mě ‚uhnal'. Když jsem se vracel ze školy, čekal na mě vytrvale před domem, ve kterém jsem bydlel a postupně mě zpracovával, až jsem podlehl. Pardubickým se můj odchod nelíbil, byli naštvaní a nadávali mně, ale

Danda v ligovém utkání.

protože jsem měl k přestupu do Brna také jeden osobní důvod, který neměl s hokejem nic společného, nezviklali mě," vybavuje si Bronislav Danda po víc než padesáti letech přestup do Zbrojovky. Pozdější doba ukázala, jak významný ‚nákup' se tehdy funkcionářům podařil. Danda měl – společně s dalšími vynikajícími hráči – velký vliv na vývoj a dominantní postavení brněnského hokeje na naší scéně. Zbrojovka se do první ligy vrátila úspěšně, vyhrála B skupinu a ve finálové šestici obsadila čtvrté místo. Zvítězily Vítkovice, za které nastupovali také odchovanci Třebíče, obránce Ošmera a útočník Bouzek, kteří rok předtím odešli právě ze Zbrojovky do Ostravy. Možná kdyby je brněnský klub udržel, titul mohl být v moravské metropoli. Bronislav Danda si hned v první zbrojovácké sezoně vybojoval reprezentační dres, a společně s ním zamířili na olympijské hry a zároveň mistrovství světa v norském Oslo také další Brňané: ze Zbrojovky útočníci Bartoň a Sedlák, z Králova Pole brankář Richter a útočník Bubník. Tehdy se poprvé potkali v útoku Danda s Bubníkem, kteří později s Bartoněm a hlavně Pantůčkem tvořili nejslavnější útočnou formaci Rudé hvězdy. V sezoně 1952/1953 skončila Zbrojovka ve skupině třetí, do šestičlenného finále nepostoupila (ligu vyhrál Spartak Praha Sokolovo), ale v boji o sedmou příčku jasně zvítězila.

Na jaře 1953 vznikly sportovní roty složek ministerstva vnitra – Rudé hvězdy; v Brně hokejová i fotbalová, čímž začala nová a nejslavnější éra brněnského hokeje. Do týmu přestoupili nejlepší hráči Králova Pole i Zbrojovky a mezi nimi také Bronislav Danda. „Kluby nás nechtěly uvolnit, ale zabránit v odchodu tehdy nemohly. Ze začátku nám diváci na zimních stadionech nadávali do policajtů, ale časem se situace uklidnila," vzpomíná Danda na začátky v Kometě. „Protože Rudá hvězda vznikla na jaře, začali jsme společně se Slámou, Zamastilem, Olejníkem, Chocholatým a Bartoněm nejprve ve druhé lize s fotbalem. Ligu se nám podařilo vybojovat v roce 1956 a vzpomínám si, že jsem s fotbalisty také absolvoval v roce 1960 památný zájezd do Číny. V dalších letech už se začaly sezony hokeje a fotbalu překrývat, což určitým funkcionářům vadilo a někdo vymyslel, že se musíme rozhodnout jen pro jeden sport. Striktně se to sice nedodržovalo, například Vlasta Bubník hrál ještě dlouho i fotbal, protože ho potřebovali, a dokonce na reprezentační úrovni, ale já jsem dal přednost hokeji," uzavírá Danda fotbalovou kapitolu.

V českém hokeji existuje jen šest hráčů, kteří se mohou chlubit nejvyšším počtem – jedenácti mistrovskými tituly: v dresu Rudé hvězdy a ZKL Brno je získali Vlastimil Bubník, František Vaněk, Rudolf Scheuer, Ladislav Olejník, František Mašlaň a Bronislav Danda. Nad otázkou, proč byla Kometa v šedesátých a sedmdesátých letech tak výjimečná, Bronislav Danda nepřemýšlí a bez zaváhání odpovídá: „Měla Bubníka. V týmu hrála celá řada výborných hráčů, ale Vlasta byl stěžejní postava. Byl od přírody talent na všechny hry, ale hokej hrál famózně. Vynikající bruslař, skvělý technik se smyslem pro kombinaci a na tehdejší dobu byl nesmírně odolný a důrazný. Nebyl bohém, který by se spíš bavil, než hrál, jak to občas u nadaných hráčů bývá. Nesnášel prohry a zvlášť, když se mužstvu nedařilo, dokázal výkonem na ledě vybudit spoluhráče k maximální bojovnosti. ‚Úřadoval' také na střídačce, měl cit pro jakékoliv situace a řekl bych, že se vždy rozhodoval správně."

Věren skromnosti zapomněl Bronislav Danda na svoje postavení v týmu a především na úlohu ‚dvorního' nahrávače spoluhráčům, především Bubníkovi a Pantůčkovi. Pro tuto roli měl vlastní definici, která zněla: „Přihrát není obtížné, ale najet si ve správný oka-

Danda (třetí zleva) se starostou kanadského města Kitcheneru.

mžik do správného prostoru a tím si vynutit puk, uměl málokdo, zatímco Vlasta Bubník naprosto dokonale. Byla radost mu poslat puk mezi obránce, kteří se ani nestačili otočit a už ujížděl sám na branku, aby se při pověstném bekhendovém blafáku mýlil jen málokdy. Venca Pantůček byl trochu jiný, v pozici centra perfektně pracoval před brankou soupeře a hokejkou, kterou měl stále na ledě, ukazoval kam má mířit nahrávka. Také on se dokázal trefovat a byla to radost s oběma hrát." Počet přihrávek – a nejen těch finálních, které spoluhráčům na góly adresoval – byl obrovský a je jen škoda, že se o nich v tehdejších dobách nevedly statistiky. Kdyby existovaly, možná by Bronislav Danda dodnes zaujímal přední postavení v historickém pořadí. Uměl však nejen přihrávat, ale také střílet góly. Byl výborný bruslař s neuvěřitelnou startovní rychlostí, který když se rozjel, dokázal prokličkovat celým kluzištěm a soupeři se jen dívali, jak jim ujíždí. V koncovkách byl nevyzpytatelný a památná je jeho otočka před gólmanem Slovanu Bratislava Jendekem, který po ní lovil puk ze sítě a nešťastně kroutil hlavou, co s ním Danda provedl. Brněnské tribuny doslova šílely, bylo to něco nevídaného.

Bronislav Danda má ve sbírce jen jednu bronzovou medaili z mistrovství světa, byť startoval na šesti šampionátech, přičemž o největší úspěch ho připravilo v roce 1961 zranění. Před odjezdem do Švýcarska, kde náš tým získal tehdy ještě ceněný titul mistra Evropy a v boji o světového šampiona skončil druhý, si na soustředění v Opavě poranil kotník a z nominace vypadl. „Možná jsem se měl zapřít, víc ‚uhánět' lékaře, aby mě dali do pořádku. Potom mě hodně mrzelo, že jsem ve Švýcarsku nehrál," vzpomíná Bronislav Danda, pro kterého se tím uzavřela reprezentační kapitola. V Kometě vydržel hrát až do sedmatřiceti a na otázku, jestli ho hra stále bavila, říká: „Po třicítce už jsem například občas přemýšlel, jestli ujedu obráncům, když mezi ně vlítnu, a nebo mě mezi sebou semelou, takže by bylo lepší řešit situaci jinak, o čemž bych dřív neuvažoval. Hokej se také postupně přitvrzoval. Zatímco v začátcích, když to trochu přeženu, sudí vylučoval obránce málem za škaredý pohled, který adresovali útočníkovi, později už nás beci mydlili před brankou málem beztrestně a nebylo mně jedno, jestli přijdu třeba o zuby, ale hrát jsem chtěl pořád. Hokej byl součástí mého života, ale jak přibývaly roky, stále víc jsem si uvědomoval, že tělesná schránka už mně víc nedovolí, i kdybych se snažil sebevíc. Odejít není snadné, ale za mne to vyřešili jiní a byl konec."

Nedůstojné odchody byly v tehdejších dobách obvyklé a funkcionáři brněnského Zetoru v této „činnosti" obzvlášť vynikali. Slušné a důstojné rozloučení neexistovalo a také Bronislav Danda si konec kariéry v klubu, kterému věnoval nejlepší roky hokejového života, dobře pamatuje: „Když v sedmašedesátém roce skončila ligová sezona, dostali jsme čtrnáctidenní přestávku, po které jsme měli mít několikadenní přípravu v Ostravě, protože v Brně už nebyl led, a následně odletět na turné do Finska. To všechno se uskutečnilo, ale už beze mne, což jsem ovšem netušil, neboť se nikdo neobtěžoval říct mně, že končím. Dokonce jsem si v zaměstnání (Bronislav Danda pracoval v Zetoru) dohodl uvolnění na zmíněné soustředění a zájezd, ale když jsem s taškou osobních potřeb a hokejovým nádobíčkem přišel na sekretariát klubu v Gajdošově ulici, odkud byl odjezd, nestačil jsem se divit. Cítil jsem sice, podle pohledů a pozdravů spoluhráčů, že je něco ve vzduchu, to ahoj nebylo takové jako vždy, ale než jsem o tom začal důkladně přemýšlet, objevil se přede mnou jistý funkcionář s papírem, který pravil: ‚Jak se dívám na seznam hráčů pro zájezd do Finska, tak tebe na něm nemám. Ale jestli chceš jet s námi do Ostravy, můžeš.' Víc nic! Zůstal jsem jako opařený, ale rychle jsem se vzpamatoval a zmizel. Až za chvíli mně došlo, jakého blbce ze mne udělali, když mně nebyli schopni oznámit, abych už na sraz nechodil. Přitom prakticky celé vedení klubu pracovalo ve stejné fabrice jako já…"

Bronislav Danda naštěstí na hokej nezanevřel, a když mu v létě téhož roku nabídli funkcionáři Komety - možná si uvědomili, že se nezachovali příliš diplomaticky – trenérské místo u dorostu, neodmítl. Po jedné sezoně zamířil do italského Auronsa, kde měl jen trénovat, ale nechal se ještě přesvědčit a byla z toho funkce hrajícího trenéra. Po návratu se několikrát objevil v trenérské roli u prvního mužstva Komety a později převzal na dlouhé roky funkci vedoucího týmu.

text: Jaromír Meixner, foto: archiv

ZDENĚK CHLUP

narozen 28. září 1920 v Brně

zemřel 14. dubna 2002 v Brně

– mistr republiky ve volejbalu 1946 (SK Židenice)
– 7. místo v turnaji basketbalistů na OH 1948 v Londýně
– mistr republiky v basketbalu 1951 (Sokol Brno I)

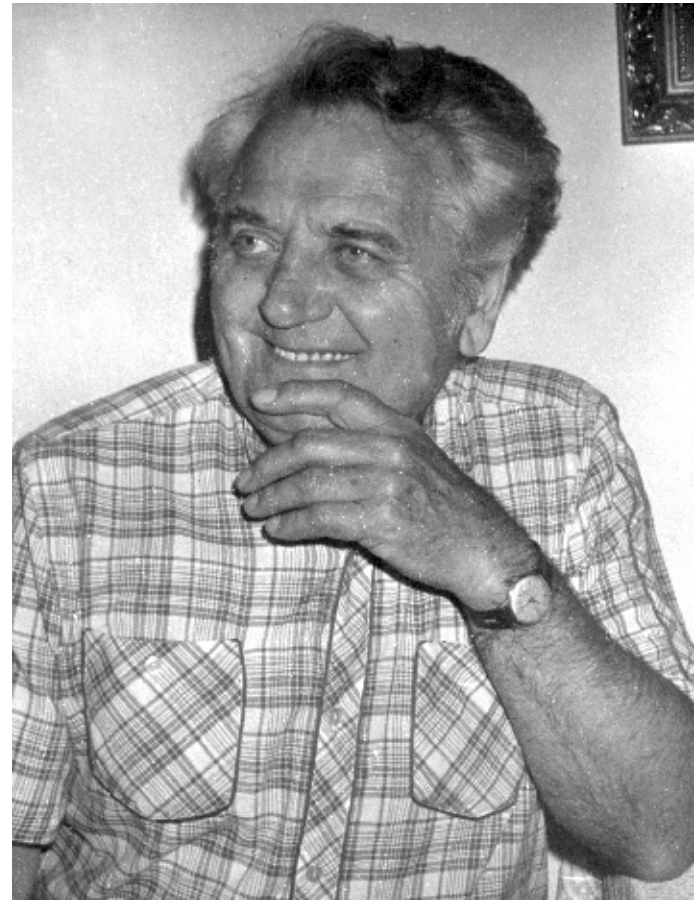

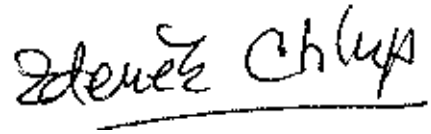

OPOROU POD SÍTÍ I POD KOŠI

Sportovní všestrannost zdobila Zdeňka Chlupa v míře tak bohaté, že dodnes je možné vést spory o tom, zda byl především košíkář, nebo odbíjenkář. V obou sportech vynikal natolik, že se mu dostalo cti obléci reprezentační dres. Totéž se židenickému rodákovi podařilo v házené, kterou se ovšem nezabýval trvale. Talentu mu osud nadělil vrchovatě, na druhé straně mu nebylo dopřáno, aby své sportovní mistrovství mohl plně rozvinout a hlavně uplatnit tam, kde se rozhodovalo o nejcennějších sportovních poctách.

Možnost patřičně se prezentovat v nejlepším období svého sportovního růstu vzala „Mastrovi", jak byl přáteli a později už celým táborem příznivců nazýván, válka. Po jejím skončení rychle zazářil a zamířil pod koše na olympijské hry do Londýna, ale dalších startů ve významných mezinárodních soutěžích už nebylo tolik, kolik by odpovídalo jeho sportovnímu umění. A tak co nestihl jako autor gólů, bodů a skvělých přihrávek, doháněl později v roli rozhodčího, případně člověka, jenž ochotně pomohl všude, kde to bylo zapotřebí.

V rozvětvené rodině byl z pěti sourozenců jeho hlavním rádcem o rok starší nadšený volejbalista Mirek a témuž sportu později aktivně holdovala Jiřina (nar. 1922), zatímco Milada (1913), Věra (1927) a Ivo (1931) zůstali u fandění. Už na gymnáziu v Husovicích se Zdeněk mohl radovat z prvního sportovního úspěchu, byl jím středoškolský plavecký titul na 50 m prsa. Středem jeho zájmu se pak staly míčové sporty, jimž se věnoval na sportovištích a v barvách rodných Židenic.

V článku otištěném v Československém sportu v roce 1967 autor Přemysl Jílek mj. píše: „Snad se nemýlím, snad nenadsazuji, když za nejslavnější postavy pětasedmdesátileté židenické tělovýchovy označím Josefa Musila a Zdeňka Chlupa. Odbíjenkářsko-košíkářskou dráhu začínali takřka z ničeho, čemu se sami nenaučili, nikdo je nenaučil. Co sami nevymysleli, jiní jim nedali. Zdeněk Chlup byl hráč tak nadaný, že ať sáhl na míč odbíjenkářský, košíkářský, či házenkářský, vždycky to byl pohyb mistrovský. Oba je nutno považovat za nosné sloupy někdejší slávy brněnských míčových her. V roce 1946 to oba dotáhli k volejbalovému titulu mistra Československa a v košíkové jim v tomto roce k titulu chyběl jen krůček."

Další novinové řádky se zabývají činností Zdeňka Chlupa pod koši: V rámci přípravy na mistrovství Evropy basketbalistů 1947

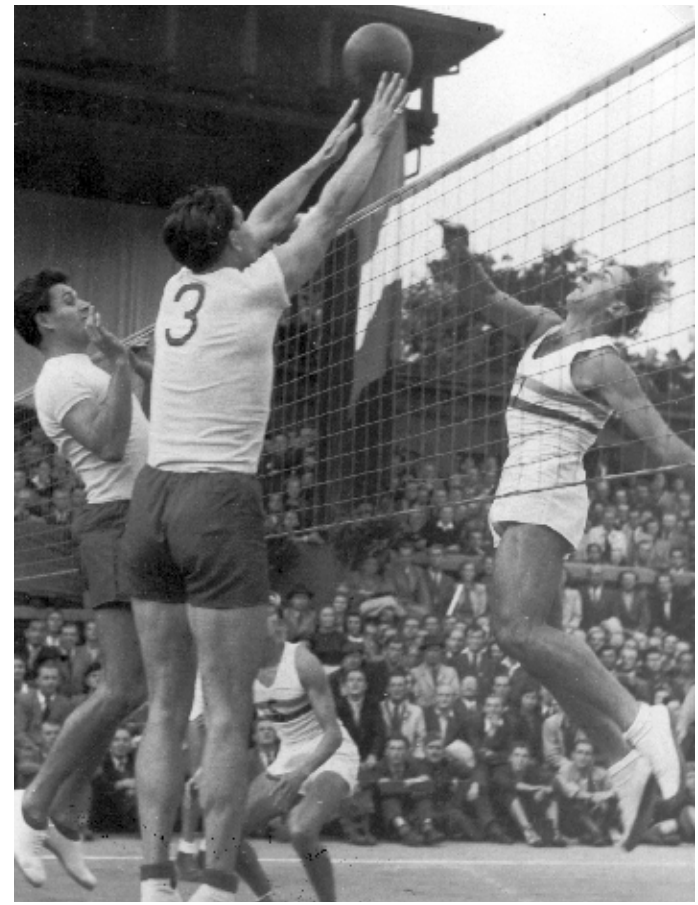

v Praze se střetl vybraný tým České obce sokolské s reprezentanty Československa. Celek ČOS díky brněnské základní pětce Mrázek, Kozák, Kolář, Chlup, Šimáček zvítězil 44:36. Oporou vítězů byla obrana Chlup – Šimáček, z níž zvláště Chlup náleží bezesporu do národního družstva nejen jako zkušený a fyzicky zdatný hráč, ale také pro svou všestrannost, protože jako střední útočník dovede zahrát prvotřídně i v obraně, a to jak pásmovou obranu, tak i osobní. Chlup překonal již následky někdejší nemoci, je střelecky ve formě a je s podivem, že není zařazen do reprezentačního výběru.

Další článek zaznamenal příchod Zdeňka Chlupa do Žabovřesk: V mistrovském družstvu Žabovřesk nastoupil poprvé Zdeněk Chlup. Přizpůsobil rychlý styl svého mateřského klubu Židenic technice Žabovřesk a je možno říct, že má nemalou zásluhu na úspěchu Žabovřesk i Moravy. Jako sportovec může být Chlup

kladen za vzor poctivé přípravy a smyslu pro společné úsilí. A proto právě překvapuje, že nenašel dost pochopení v Židenicích a musel hledat útočiště jinde. Chlup byl letos postaven na prvé místo mezi brněnskými a tudíž i nejlepšími moravskými středními útočníky před Kolejku, Kučeru a dokonce i Štauda a Horáka. Dvaačtyřiceti vstřelenými body se zařadil mezi nejlepších deset brněnských ligových střelců. A kdyby byla sestavena tabulka nejslušnějších hráčů, byl by Mastr, pod kterýmžto jménem je většinou znám, také na čelném místě. Protože Chlup je i v ostatních sportovních odvětvích neméně vyspělý a přitom vždycky skromný, není divu, že je v oblibě jak u hráčů, tak i u obecenstva.

Zatímco basketbal přesunul soutěže do hal, volejbal se ještě řadil k letním sportům. Nebylo tedy nijak složité přebíhat od košů k vysoké síti a Mastr toho také bohatě využíval, ostatně nebyl zdaleka sám. Na OH 1948 do Londýna cestoval jako kapitán košíkářů, jimž se podařilo vybojovat sedmé místo.

Karel Láznička, volejbalová legenda, odehrál po boku Zdeňka Chlupa spoustu sportovních bitev a má tedy na co vzpomínat. „S Mastrem jsem se poznal v roce 1951 po návratu z vojny v ATK a spolu jsme také pracovali ve Zbrojovce. I když si vedl zdatně jako smečař, lépe mu seděl post dvojky. Nebyl vysoký, ale jeho velkou předností byla všestrannost, zvládl bezchybně každou herní činnost. Byl se Zbrojovkou na památném zájezdu do SSSR, KLDR a Číny. Na tuto cestu, absolvovanou v roce 1959, mám pozoruhodnou vzpomínku, neboť zatímco jsme jezdili a hráli, doma ve Šlapanicích se mně narodil syn, ale já jsem se to s ohledem na tehdejší složité podmínky s telefonováním dozvěděl až za měsíc. Při domácích zápasech se na podstatné části pořadatelské služby podíleli i hráči a Mastrovo místo bývalo v pokladně. Když prodal vstupenky, přiběhl na hřiště a mohlo se hrát. Samozřejmě se také zapojil do basketbalového družstva volejbalistů, které v zimním období hrálo jako Zbrojovka C mistrovskou soutěž. Z volejbalistů kromě nás dvou hráli ještě Turek, Rusek, Chládek a Handlíř a pomáhali nám basketbalista Vykydal a atlet Vyškovský. Postoupili jsme až do druhé ligy, dál jsme však nepokračovali. Mirek Chlup, Zdeňkův bratr, byl řadu let předsedou volejbalového oddílu Zbrojovky."

Zmíněný zájezd volejbalistů sjednal a organizoval Vladimír Herka, jemuž také utkvěly v paměti některé okamžiky spojené se sportovním uměním Zdeňka Chlupa. „Mastr s námi jel jako hráč i rozhodčí, připadl mu tedy ne právě jednoduchý úkol chopit se v každém druhém utkání – tak zněla dohoda – píšťalky a s ohledem na mnohatisícové návštěvy diváků byly tyto zápasy v jeho

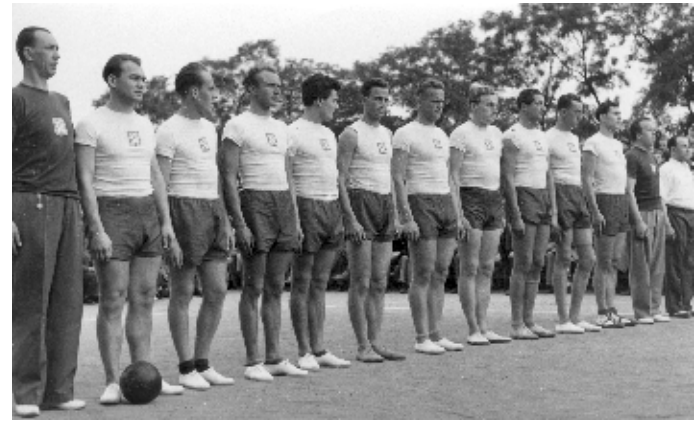

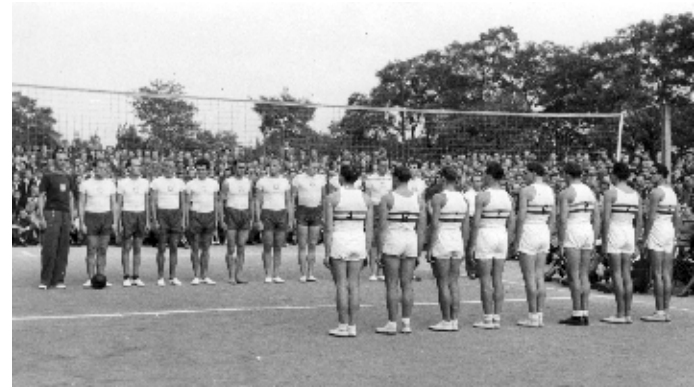

Snímky z nástupu k mezinárodnímu utkání s Francií, Zdeněk Chlup pátý zleva.

bohaté rozhodcovské dráze patrně docela dobrou školou. V Koreji nám pak dosti nečekaně přišlo velmi vhod jeho basketbalové umění. Z domácího tábora zazněl návrh, abychom změřili síly i pod koši. Souhlasili jsme, postupně se však ukázalo, že v týmu soupeře se objevili domácí basketbaloví reprezentanti, ale kdo zná Lázničku, snadno pochopí, že tato skutečnost ho dostala do vyšších obrátek a právě také díky Mastrovi se nám podařilo i v nerovném souboji obstát."

Na Mastrovy sezony s basketbalem vzpomíná Ivo Mrázek: „Mastr vyrostl v Židenicích, pro zdejší družstvo znamenal nesmírně mnoho. Později oblékal dres Žabovřesk. V Sokole Brno I jsme o jeho kvalitách dobře věděli, ale přestup byl tehdy považován málem za zradu a tak trvalo asi čtyři roky, než jsme Zdeňka získali. Do mistrovské sestavy zapadl velmi dobře, co mu chybělo na

Házená hraná v jedenácti na velkém hřišti soustřeďovala pestrou společnost. Zdeněk Chlup druhý zleva v horní řadě.

centimetrech, dohnal snadno chytrostí. Původně hrával středního útočníka, tato taktika byla kdysi v oblibě, v jedničce jsme z něho však udělali beka a systém čtyři plus jeden byl v našem obsazení dokonalý. Byli jsme spolu i na olympijských hrách v Londýně, kde hrával v základní sestavě. Basketbalově se tedy prosazoval velmi dobře a dalo se usuzovat, že v jeho soukromém žebříčku měla být košíková, snad i kvůli pískání na nejvyšší mezinárodní úrovni, na první příčce. V poslední době se však nechal překvapivě slyšet, že větší náklonnost choval k odbíjené. Zapomínat nelze ani na házenou, kterou jsme spolu také hrávali. Byla to éra jedenáctičlenných družstev a hrálo se na fotbalovém hřišti, ale tento druh házené dlouho nevydržel. Přesto vzpomínám na mezistátní utkání s Rumunskem v Bukurešti, které se hrálo na stadionu se stotisícovým a slušně zaplněným hledištěm. Náš tým skvěle podržel brankář Odstrčilík z Otrokovic, ale ani on nezabránil prohře o gól, myslím, že to bylo 12:13."

Toto jsou řádky z pera Jana Polešovského, který v obsáhlém článku, zabývajícím se mimořádným sportovním uměním Zdeňka Chlupa, napsal:

„Pracoval v MEZ Židenice. Cechy si to rozdávaly v odborářském fotbálku a touto cestou se dostal dokonce do prvního mužstva, které se o tři roky později probojovalo do první ligy. Hned v prvním utkání dal dva góly a dostal prémii padesát korun. Do té doby měl ze sportu jen radost, najednou tomu bylo jinak. Ale fotbal hrál jen krátce, měl toho rozdělaného moc a jinde ho naléhavě potřebovali. Termíny kolidovaly. Košíková s odbíjenou šly stihnout, k tomu fotbal už ne. Na co sáhl, to uměl. S rozhodčími neměl konflikty. Zranění se mu vyhýbala, protože byl rychlejší než atakující soupeř. Z jeho pohybů i výrazu vyzařovala radost, potěšení, že se může s někým utkat. Nikdy nevypadal unaveně, sedřeně. Byl to ideál mladých. Nenosil nos vzhůru. Nekouřil, nepil. Pamatuji si na takovou drobnost. Zdánlivou drobnost. Už byl ligovým hráčem, zavedeným. Mohl se snažit vyzískat nějaké výhody a on zatím jako gymnazista poléval dvě zimní období celou noc hřiště. Abychom mohli bruslit. Bylo to za války a Zdeněk tak přilepšoval rodině, protože v tom čase jeho tatínek umíral v koncentračním táboře. Už jako hráč se dal na dráhu rozhodčího. Odbíjenou pískal tři desetiletí, košíkovou zhruba stejnou dobu, ale s mezinárodním puncem. Když i tady překročil povolený věkový limit, neuchýlil se ke vzpomínání u zrzavé vody. Proto se spíše divíme, když u časomíry a zapisovatelského stolku Zdeněk Chlup není, než když je. Navíc se staral o kartotéku členů TJ Zbrojovka. Jako matrikář si uvědomuje, jak ti, kteří v dané epoše tolik znamenali, najednou už nejsou. Leda ve vzpomínkách. Vyplňuje nové, svěží kartičky. Nástupců svých nástupců. To je kontinuita života," uvádí J. Polešovský.

Koncem léta 2000 se Mastr zařadil mezi osmdesátníky. Byl stále platným členem pořadatelského štábu při ligových zápasech basketbalistů BVV a jako pozorný i kritický divák si nenechal uniknout žádný významný basketbalový, volejbalový, nebo i fotbalový zápas. Za plážovým volejbalem se vydal i do Slavkova. Relaxaci však hledal hlavně v turistice. Nacházel stále novou krásu v okolí Brna a měl plány na další trasy. Z nich už stihl jen část. Srdce bojovníka, který prošel tolika sportovními bitvami, v noci ze soboty na neděli 14. dubna 2002 náhle vypovědělo službu. Brněnský sport přišel o významnou a populární postavu, o skvělého člověka, na něhož bude každý, kdo ho znal, vděčně vzpomínat.

text: Zdeněk Hrančík, foto: archiv

KAREL LICHTNÉGL

narozen 30. srpna 1936 v Hodoníně

– držitel stříbrné medaile z olympijského fotbalového turnaje v Tokiu 1964
– kromě zápasů v olympijském týmu sehrál v reprezentaci Československa tři utkání v letech 1963 a 1964
– s fotbalem začínal v Hodoníně. Postupně hrál za Slavii Praha (1956-1957), Duklu Pardubice (1957-1959), RH Brno (1960-1962), Spartak Brno ZJŠ (1962-1967), NHKG Ostrava 1967-1970), Zbrojovku Brno (1970-1972) a Spartak Královopolská (1972-1973)
– v první lize nastřílel 69 gólů

MÍSTO STŘÍBRA Z CHILE, STŘÍBRO Z TOKIA

S fotbalovým míčem se začal Karel Lichtnégl seznamovat v Hodoníně, kde prožil nádherná žákovská i dorostenecká leta. Tenkrát ještě vzkvétala společná Československá republika a v Lanžhotě nebyla státní hranice. Proto mohl umělecky nadaný fotbalista jít bez problémů do Bratislavy studovat Střední uměleckou průmyslovou školu. Fotbal ovšem stále hrával v Hodoníně.

Ještě před nástupem na vojnu ale zamíchal osud Karlovými životními kartami. Nadějného mladého hráče si vzala na zkoušku Slavia Praha. Způsobem bezesporu zajímavým, neboť za jeho cestou do hlavního města stál v roce 1956 jeden hodonínský fotbalový fanda.

„Hráli jsme v Hodoníně přátelský zápas proti Slavii, kterou trénoval Pepi Bican. Zápas se mi celkem vyvedl a tento náš příznivec přišel za Bicanem s nabídkou, že bych mohl hrát za Slavii. Bicanovi jsem asi také padl do oka, neboť kývl na souhlas. Fanoušek mně dal peníze na vlak a já jsem se hlásil v Praze, kde jsem ještě chodil do školy na Akademii výtvarných umění," vzpomíná Lichtnégl na první kroky do velkého fotbalu.

Ve Slavii devatenáctiletý mladíček sice trénoval s prvním týmem, zpočátku však hrával za béčko. V novém prostředí se rychle prosadil a začal se objevovat v prvoligové sestavě. Skoky hodonínského krajského přeboru do první ligy znamenal velkou změnu a spolupráce s trenérem Bicanem přinášela nová poznání.

„Na tréninku jsme nacvičovali rohové kopy. Pokoušel jsem se míč trefit šajtlí. Tak se většina rohových kopů rozehrává i dnes. Bican přišel ke mně a jen řekl:„Takto se roh nekope." Postavil si míč, který kopl čistě, bez falše. Výsledkem byl padáček, který by dnes neměl proti důrazné obraně soupeře šanci a působil by staromódně," dodává Lichtnégl a hned přidává další historku s Bicanem.

„Jednou jsem dal gól v přátelském utkání. Bican mě po zápase pochválil, ale hned dodal, že on sám by volil střelu k opačné tyči," oživuje si staré vzpomínky v začátcích své kariéry bývalá fotbalová hvězda.

Při svém vstupu do nejvyšší soutěže zažil Lichtnégl reorganizaci. Liga se vracela k současnému modelu podzim-jaro. Tehdy o výsledku a konečném pořadí rozhodovaly tři části: jarní a podzimnív roce 1957 a jarní 1958. Karel si připsal do hráčské karty prvních pět ligových zápasů ve Slavii, kde zaznamenal také svou první ligovou branku. „Hráli jsme v Brně proti Rudé hvězdě a podařilo se mi překonat brankáře Plachetu povedenou střelou z takových dvanácti metrů," vzpomíná na premiérový ligový gól Lichtnégl.

Ještě v průběhu sezony 1957/59 narukoval Karel na vojnu do Pardubic, kde tehdejší prvoligovou Duklu vedl trenér Zástěra. Za spoluhráče měl například pozdějšího výborného obránce Lálu nebo záložníka Nepomuckého. A Lichtnégl se už začal prosazovat i jako střelec, když za sezonu zaznamenal šest gólů. O rok později odehrál v Pardubicích pouze podzimní část. Po jeho odchodu klesla Dukla na poslední místo a v roce 1960 sestoupila.

Po vojně Karel zamířil do Brna, kam jej přilákal tehdejší vedoucí fotbalové Rudé hvězdy Antonín Frank. Výhodou tohoto klubu, který spadal pod policii, bylo pravidelné doplňování kádru kvalitními hráči. Lichtnéglovými spoluhráči byli například Bomba, Obert a další fotbalisté z Čech i Slovenska, které dával herně dohromady trenér Josef Eremiáš.

Po příchodu do Brna se Lichtnégl v útoku velice rychle sehrál s hokejovou a fotbalovou hvězdou Vlastou Bubníkem. „Hned od prvního okamžiku jsme si s Bubníkem na hřišti rozuměli a mohli jsme hrát skoro poslepu. Pamatuji si na zápas se Spartou, kdy jsme pět minut před koncem poločasu prohrávali 0:2. Po třech Vlastových přihrávkách jsem zaznamenal hattrick, podařilo se nám otočit výsledek a vyhrát celý zápas 4:2," připomíná Karel Lichtnégl jeden ze slavných okamžiků kariéry.

První polovina šedesátých let musí při ohlédnutí zpět připomínat Lichtnéglovi houpačku. V tomto období zažil vytáhlý brněnský fotbalový útočník časy velké sportovní slávy i zklamání. K popularitě mu napomohl tvrdý útok na pozici nejlepšího ligového střelce. Chyběl mu jen kousek štěstíčka, aby se dotáhl až na královskou korunu. Ale loknul si pořádně i z pohárů sportovní hořkosti, když pocítil trpkost dvou pádů z první ligy. Jednou s RH Brno, kterou po vítězství ve druhé lize v roce 1962 tehdejší ministr vnitra Lubomír Štrougal zrušil a tým se sloučil po návratu do nejvyšší soutěže se Zbrojovkou. Prvoligovou příslušnost si Zbrojovka také zásluhou Lichtnéglových gólů udržela pět sezon, než v roce 1967 znovu sestoupila.

Fotbalový kanonýr Lichtnégl dal vědět o střeleckých kvalitách ve finále posledního Spartakiádního poháru v roce 1960. Tato soutěž byla předchůdcem nynějšího Poháru Českomoravského fotbalového svazu. Ze čtvrtfinále proklouzla Rudá hvězda s odřenýma ušima, proti Žilině totiž první zápas vyhrála 6:0 a v odvetě na Slovensku stejným poměrem branek prohrála. O postupujícím podle tehdejších pravidel rozhodoval los, který určil brněnský postup. V semifinále pro změnu RH Brno porazila Baník Ostrava 1:0

V bílém dresu před zaplněným hledištěm stadionu za Lužánkami v utkání s Duklou Praha.

až v prodloužení. Finále bylo Lichtnéglovou exhibicí. Po poločase Brno prohrávalo se Slavií v Praze na Letné před patnácti tisíci diváky 0:1. Ve druhém poločase Lichtnégl rozehrál fantastický střelecký koncert. Čistým hattrickem otočil výsledek a rozhodl o vítězství Brňanů 3:1. Tehdejšímu brankáři Slavie Dolejšímu se ještě dlouho zdály ošklivé sny, ve kterých měl před očima scénky, kdy lovil ze sítě míče po střelách šlachovitého a rázného útočníka Brna.

Tyto tři góly v pohárovém finále probudily v Lichtnéglovi kanonýra. Hned v dalším ligovém ročníku 1960/61 nastřílel patnáct branek a jen dva přesné zásahy mu chyběly na nejlepší střelce tehdejšího ročníku Rudolfa Kučeru z Dukly Praha a Laco Pavloviče z Prešova a jeden na slavného Josefa Kadrabu, jenž hrál za Kablo Kladno. Ani tato patnáctibranková porce Lichtnéglových branek nezachránila RH Brno od sestupu do druhé ligy. Právě tento pád brněnského klubu se stal zřejmě Lichtnéglovi osudný, neboť zmizel z očí trenéra reprezentace Rudolfa Vytlačila, který v nominaci na mistrovství světa 1962 opomenul zařadit i brněnského střelce.

„Tajně jsem doufal, že bych se případně mohl dostat do výběru. Jenže to si myslel každý z lepších fotbalistů v té době. Bohužel to nevyšlo," promítá si znovu Karel Lichtnégl bez hořkosti a pocitu křivdy jeden ze zlomových okamžiků své kariéry.

Jen na rok vystřídal RH Brno v nejvyšší soutěži Spartak Královo-

polská. Za celou sezonu ovšem klub nasbíral pouze pět bodů. Chudičká bilance úspěchů odsoudila Královopolskou k rychlému a dlouho dopředu jasnému sestupu.

Kanonýr Lichtnégl pomohl svými góly RH Brno z druhé ligy po roce zpět do nejvyšší soutěže. To už ale policejní klub zmizel z fotbalové i hokejové mapy a po sloučení vystupoval od roku 1962 pod hlavičkou Spartak Brno ZJŠ. I v novém dresu Karel střílel góly jako na běžícím pásu. Dal jich osmnáct, více než polovinu z celkových 34 gólů, které Zbrojovka nastřílela. Po konečném účtování ligového ročníku chyběla Lichtnéglovi jen jediná branka k tomu, aby se dotáhl na nejlepšího střelce ligy Petroše z Tatranu Prešov.

Dva roky po mistrovství světa v Chile se přece jen dočkal Karel Lichtnégl satisfakce. Jelikož nestartoval na světovém šampionátu, tak mohl hrát za olympijský tým. Z kvalifikace propluli československí fotbalisté až do závěrečného turnaje olympijských her 1964 v japonském Tokiu. Československý tým se probojoval až do finále, ve kterém prohrál s Maďarskem a Lichtnéglovu sbírku úspěchů ozdobila stříbrná olympijská medaile.

„Dali jsme sice ve finále dva góly, ale prohráli jsme 1:2. Jeden z těch gólů byl totiž bohužel vlastní. Byla to velká škoda a dodnes nás tento nešťastný výsledek mrzí. Mohl jsem ještě pět minut před koncem vyrovnat, ale maďarský brankář Szentmihályi mou střelu do šibenice z hranice velkého čtverce stačil vyrazit," bilancuje Lichtnégl finálový zápas, v němž nehrál na hrotu útoku. Taktika trenéra Rudolfa Vytlačila přiřkla brněnskému střelci pozici ve středu pole s úkoly rozdávat míče útočníkům Brumovskému, Masnému, Mrázovi a pomáhat při bránění.

Na Vytlačilovo psychologické umění Lichtnégl vzpomíná dodnes. „Dokázal v olympijském turnaji všechny hráče patřičně vyburcovat. Na to, že budu hrát ve středu pole, mě Vytlačil připravoval půl roku. Psychologicky stejně si počínal v Brně i trenér Josef Eremiáš, který rovněž uměl z hráčů dostat maximum," dodává Lichtnégl.

Pobyt v Japonsku pro Karla znamenal také pobyt v exotické zemi. „Tenkrát jsme neuměli žádný jazyk, a ani angličtina by nám v Japonsku asi mnoho nepomohla. Pochopitelně japonsky jsme se vůbec nedomluvili. Abychom se neztratili, každý hráč dostal kartu. V případě zabloudění jsme ji měli ukázat nejbližšímu policistovi a ten nás měl nasměrovat do našeho hotelu. Párkrát jsme museli tuto možnost využít," směje se Karel při vzpomínkách na bloudění tokijskými ulicemi.

Za stříbrnou olympijskou medaili tehdy dostali českoslovenští fotbalisté odměnu dva tisíce korun. Polovinu z částky ale museli vrátit na ošacení. Dostali teplákovou soupravu a oblek.

S fotbalem zažil Karel Lichtnégl spoustu zajímavých historek. S úsměvem vzpomíná na starty ve Veletržním poháru, v němž brněnští fotbalisté hráli od roku 1962 postupně s rumunským Petrotulem Ploiešti, o rok později vyřadili Servette Ženevu, skotský Patrick Thistle a ve čtvrtfinále je vyřadil FC Lutych. V roce 1964 nestačila Zbrojovka v prvním kole na Ferencváros Budapešť, v další sezoně vyřadila Lokomotivu Plovdiv, ve druhém kole slavně italskou Fiorentinu po domácím vítězství 4:0, na němž se Karel podílel dvěma góly, a až v osmifinále vítězné tažení Brňanů zastavil skotský Dunfermline Athletic.

Naposledy si zahrál Lichtnégl Veletržní pohár v roce 1966, když hned v prvním kole narazila Zbrojovka na jugoslávské Dynamo Záhřeb. První zápas v Brně skončil vítězstvím domácího týmu 2:0, když první gól dal Lichtnégl a druhý přidal Bubník. V odvetě prohráli Brňané stejným poměrem 0:2 a o postupujícím rozhodoval los.

Kapitáni si zvolili každý jednu stranu mince. Rozhodčí ji vyhodil do vzduchu a padla strana, která určovala, že postupuje Brno. „Nastala ohromná vřava, jugoslávští hráči žduchali do rozhodčího, diváci pískali. Arbitr podlehl tlaku a házel znovu. Hned jak mince dopadla na trávník, tak ji pohotově sebral nejlepší hráč Záhřebu Zambata a začal jásat. Nikdo nevěděl, jaká strana padla, my jsme pochopitelně v takové atmosféře nemohli nic dělat a museli se smířits osudem," popisuje Lichtnégl poslední vystoupení Zbrojovky ve Veletržním poháru.

Příhoda měla ještě dohru. Po skončení aktivní kariéry se Karel Lichtnégl věnoval námořnímu jachtinku a v Chorvatsku po mnoha letech potkal právě Zambatu. „Chvíli jsem se mu musel připomínat, než si na mne vzpomněl. A přiznal, že měli slíbenou za postup do dalšího kola tak vysokou finanční prémii, že mu nezbývalo nic jiného, než minci sebrat, aby nikdo neviděl, jaká strana padla. Naštěstí se už dnes o postupujícím do dalšího kola v evropských pohárových soutěžích nelosuje," poznamenal Karel Lichtnégl.

I v době své největší slávy se Karel Lichtnégl neopájel pouze fotbalem, ale chodíval běžně do práce. Pouze dvakrát týdně využil uvolnění na trénink, jinak se věnoval práci grafika v propagaci tehdejší Zbrojovky. „Byl jsem asi jediný fotbalista, který pracoval," směje se nyní už spokojený důchodce Lichtnégl. V Brně se věnoval také výstavbě zázemí střelnice v Soběšicích, když přestoupil do Ostravy, tak pracoval v podnikové tiskárně.

V Rudé hvězdě Brno vydržel Lichtnégl až do roku 1967. V jedenatřiceti letech se přemístil na severní Moravu do NH Ostrava. Do

V síni slávy brněnského sportu.

Brna se vrátil zpět v roce 1970, aby druholigové Zbrojovce pomohl vrátit nejvyšší soutěž, kterou hrál ještě další dva roky. Potom si ještě tři roky zahrálv sousedním Králově Poli a v sedmatřiceti letech ukončil bohatou aktivní kariéru.

„Na trenérské řemeslo jsem neměl buňky. Také by mě nebavilo jezdit po republice. I když jsme za stříbrné olympijské medaile dostali všichni třetí trenérskou třídu, ani jsem se o tuto kvalifikaci nepřihlásil. Kočovný život trenéra by mě nebavil, raději jsem si postavil domekv Jundrově, kde stále s manželkou žiji," dodává slavný brněnský fotbalový útočník šedesátých let minulého století.

Po skončení kariéry a dostavění domu vzal Karla soused na Brněnskou přehradu do jachetního klubu. Nový sport bývalého fotbalistu vzal za srdce. Dobrá parta a cestování na Jadran, k Baltskému moři a také stavba lodí znamenala výraznou životní změnu. „V zimě jsme natírali, spravovali a v létě jezdili na závody. Nejdříve se nám smáli, že jsme turisté z Česka. Potom jsme se s Františkem Pastyříkem začali prosazovat. Občas jsme skončili na medialových stupních a získali si respekt. Pochopitelně jsme si náklady platili sami. Nejvíce si cením druhého místa v Opatii," vzpomíná Karel Lichtnégl na své druhé sportovní odvětví. Na sklonku jachetní kariéry jezdil na přehradě s motorovým člunem a vytahoval děti z vody. Časem přeběhl k tenisu a v létě správcoval na kurtech v Jundrově a v zimě hrává v jundrovské sokolovně nohejbal. „Musím něco dělat a udržovat se. Postavu mám dobrou jen díky tomu, že stále sportuji," pochvaluje si Karel kondici. Na fotbal už Lichtnégl také mnoho nechodí. „Asi Brňákům přináším smůlu, neboť když jsem přišel na zápas, tak prohráli. Proto jsem raději přestal na ligu chodit," uzavřel vzpomínky na úspěšnou kariéru Karel Lichtnégl.

text: Jiří Pošvář, foto: archiv

JAN SMOLÍK

narozen 24. prosince 1942 v Lipníku nad Bečvou

– cyklistický reprezentant, člen Dukly Brno
– vítěz Závodu míru 1964
– 4. místo v Závodu míru 1967
– trojnásobný mistr republiky v závodě družstev na 100 km (1964, 1965, 1968)
– mistr republiky v silničním závodě jednotlivců v roce 1965
- bronzový medailista v silničním mistrovství republiky jednotlivců v letech 1964 a 1971
- vítěz etapového závodu Bohemia (1971)
- vítěz závodu Praha - Karlovy Vary - Praha (1963)

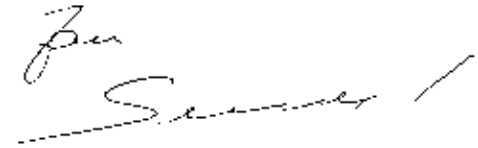

DOPINGEM BYL FRŤAN RUMU

Na kole ho potkáte jen zřídka. Když už na bicykl usedne, tak zamíří na horském kole s manželkou nebo jen tak sám na lehkou projížďku. Kdo by si myslel, že druhý český vítěz prestižního Závodu míru Jan Smolík na cyklistiku zanevřel, je na omylu. V cyklistické hantýrce řečeno vozí se v háku, ale láska ke kolu vyzařuje z každého jeho slova.

Šedesátá leta v československé silniční cyklistice nelze nazvat jinak než Smolíkovou érou. Ve čtyřiašedesátém opanoval nejslavnější amatérský závod světa, dostal se do společnosti elitních cyklistů planety. Přesně tam katapultovalo vítězství na Závodě míru každého majitele žlutého trikotu s bílou holubicí. Vzpomínky musí tedy mít jen tu nejkrásnější zář. „Oprašovat zážitky z nejkrásnějších let života je vždy příjemné. Na kole jsme zažil hrozně moc, mnohdy je to i k neuvěření," svěřuje se. „S kolem byla spojena jedna etapa života. I v té další hraje sport hlavní roli." Druhého českého vítěze Závodu míru jste mohli potkat častěji mezi obchodníky než mezi „kolečkáři". „V jedenadevadesátém, kdy jsem rozjížděl trenérskou kariéru, nás všechny z Favoritu vyházeli. Stál jsem před rozhodnutím, co dále. Krátce jsem trénoval v Lokomotivě v Horních Heršpicích a přitom začal oprašovat bývalé známosti na západ od naší hranice. Jako šofér kamiónu jsem se v Belgii potkal řadu lidí, se kterými jsem závodíval. Slovo dalo slovo a začal jsem se věnovat velkoobchodu se sportovním textilem. Takové byly moje první podnikatelské kroky. S nimi bohužel odešla aktivní práce v cyklistice."

Smolíkova cyklistická hvězda začala vycházet na začátku šedesátých let. To z Hradce Králové, kde s kolem začínal, narukoval do brněnské Dukly. Tím se mu otevřely brány mezi elitu. První Závod míru v třiašedesátém skončil pro Smolíka zklamáním. „Premiéru na Varšavě jsem dojel někde kolem pětatřicátého místa, což nebylo tak špatné. Aby se člověk v pelotonu nejlepších amatérských cyklistů prosadil, potřeboval nějaké zkušenosti. Vylekaný bažant neměl proti ostříleným kozákům šanci." Ta přišla o rok později. „Už před závodem jsem cítil docela formu, ale na nějaké zvláštní lítání to nebylo," zalistuje v paměti Smolík. „Když jsem ve Varšavě dojel v kritériu na bednu, bylo to super. Druhým místem jsem získal sebevědomí. V dalších etapách jsem byl vždy do desítky. Žluté tričko jsem oblékl v etapě do Wroclavi. Favority v čele s Kapitonovem, Čerepovičem, Amplerem, Schurem jsem vystrašil až vítězstvím v etapě do Berlína. Další do Erfurtu jsem také vyhrál.

Gratulace Rumunu Moiceanuovi ve Wroclavi v roce 1964.

Časovku z Erfurtu do Oberhofu jsem vyhrál s obrovským náskokem. V etapách v Krušných horách jsem už jen hlídal pozici, ale ne pasivně. Pořád jsem se motal v nejlepší desítce."

Týmová spolupráce, která svazuje dnešní etapové závody, se tehdy moc nenosila. „Teprve se začínalo. Kluci sami od sebe mi pomáhali. Měl jsem jeden defekt a kluci mi pomohli zpět do balíku. Jinak nic musel jsem jezdit za svoje. Věděl jsem, že si budu muset odjetou skupinu dorazit sám. Bylo ale jasné, že když vpředu bude někdo z našich, nebude zbývajícím závodníkům střídat." Mobilní telefony, vysílačky, o tom si mohli cyklisté nechat jen zdát. Zprávy z pelotonu, tabulka na zádech motospojky. „Dovézt žlutý trikot do Prahy nebylo až tak těžké. Měl jsem formu jako řemen."

Další ročník Varšavy zastihl Smolíka ve skvělé formě. Jenže ta přišla o pár dní dříve než měla. „Na nominačních závodech jsem si dělal s balíkem, co jsem chtěl. Měl jsem fazonu, jenže ta se na

Čtyři vítězové ZM – zleva Saichudziu (SSSR - 1962), Ampler (NDR - 1963), Smolík (ČSSR - 1964), Melichov (SSSR - 1961).

startu ztratila jako pára nad hrncem. Největší krize přišla v tatranské etapě. Hned na startu jsem si přišlápl klipsnový řemínek a než jsem jej opravil, balík byl pryč. Přitom se, nevím ani proč, začalo závodit hned od startu. Do cíle etapy jsem dojel možná s hodinovou ztrátou. Něco hrozného."

Blízko druhému primátu na věhlasném závodě byl Smolík o další dva roky později. „Čtyři etapy před koncem jsem jel ve žlutém a myslel si, že tričko musím dovézt do cíle i pod vodou. Jenže kdesi na Rakovnicku jsem zaváhal a za docela silného větru sám odjetou skupinu nestačil dojet. Vedení bylo v háji. Navíc český mančaft postihla další smůla, vedli jsme soutěž družstev a i o modrá trička jsme přišli."

„Závodilo se za věcné ceny. Tašky, galusky, poháry, diplomy. Oproti dnešku to bylo strašné," vzpomene Smolík.„ Závod míru, to byla stejná písnička. Já za výhru dostal motorku, třistapadesátku. Když vyhrál Vlasta Moravec, bylo za vítězství auto. V dalších letech se závodilo o auta z produkce země, v níž byl cíl závodu. Později se jezdilo o peníze. Ty ale dlouho byly nic moc." Práce týmu se hodnotila až na konci závodu. „Bylo to jednoduché, všechny ceny se daly na hromadu a každý si vzal, co se mu hodilo. Pak jsem musel prodávat tři magneťáky a tak. Po ekonomické stránce žádná sláva." Na zázemí si cyklisté nestěžovali. „Materiál jsme měli na úrovni. Jedli jsme z ešusu v kasárnách. K tomu jsme dostávali kalorné. Myslím čtyři koruny na den a vojenský žold. Když jsem byl v Dukle jako důstojník, tak jsem měl na tehdejší poměry slušný plat."

V průběhu Závodu míru se cyklisté stravovali podle jídelníčku doktora Slavíka. Ten jim ordinoval „lehká" jídla. Kuřecí maso, těstoviny, zeleninové saláty. „V etapě? V módě byly rozvařené ovesné vločky, pomeranče, banány a další tropické ovoce. Jako jednohubku jsme si často dávali chleba s máslem a se šunkou. Pilo se kafe, já si dával čaj. Když bylo velké horko, tak jsem si na občerstvovačce poručil do bidonu pivo. Tohle ale v sedmašedesátém s příchodem dopinkových kontrol skončilo."

Speciální jídelníček měli cyklisté jen pro etapové závody. „Normálně jsem jedli s vojáky v kasárnách. Plíčka na smetaně byla dvakrát do týdne. Na taková jídla jsme nechodili vůbec. Šli jsme do hospody a dali si tam třeba smažený sýr."

Se změnou režimu najednou začala pokulhávat i česká cyklistika. Proč? „To je jednoduché. Tak masivní reklamu jakou dělal cyklistice Závod míru, to neměl snad nikdo. V době konání Varšavy patřily poslední stránky všech novin pouze cyklistice. Na nic jiného ani nemohlo zbýt místo. Navíc reportáže v rádiu, přímé přenosy v televizi. Když se k tomu přidaly nějaké úspěchy českých barev, bylo o naše nástupce postaráno. Navíc systém tréninkových středisek mládeže, středisek vrcholového sportu také nebyl úplně k zatracení. Dnes se k některým jeho myšlenkám vracíme. Návrat to ale není vůbec jednoduchý," tvrdí legendární cyklista. „Před deseti, jedenácti lety bylo potřeba všechno, co sponzorovali komunisti, zlikvidovat. Dnes se některá rozhodnutí jeví jako zbrklá. Naštěstí třeba Závod míru byl v kalendáři UCI, takže nebylo jednoduché jej vymazat. Pavel Doležel se dal dohromady se Schurem, koupili pořadatelská práva a závod vlastně na několik let zachránili." Smolíkovy vzpomínky na etapový závod sezony, který byl nezbytnou nutností, mají stereotypní ráz. „Bylo to každý rok stejné. Půl roku příprava, od listopadu až do května a pak samotný Závod míru. Podle toho jak jsme závod zajeli, vypadala celá zbývající sezona. Když byly výsledky, jezdilo se po světě a byly peníze na cyklistiku.

Když se nezajelo, tak se jelo ven na pár závodů, odjely se mistráky a bylo po sezoně. Varšava se musela zajet. Všichni jsme měli nůž na krku, vzdát se nesmělo. Nebylo to ale všechno v křeči. Na soustředěních byla dobrá parta, užili jsme si spoustu legrace."

Závod míru je dnes pro druhého českého vítěze už jen milou vzpomínkou. „V jednom z ročníků jsem se dostal do organizačního výboru. To totiž Jirka Škoda pro pracovní zaneprázdnění vypadl v etapovém Znojmě a jeho post přešel na mě. Jinak Varšava se zpravidla obešla beze mne. Výjimkou jsou pozvánky od Pavla Doležala. To jsem byl v některém z etapových měst hostem," přibližuje roli v dříve tak slavném závodě.

Smolík má na kontě snad s výjimkou vítězství v závodě Okolo Slovenska, primáty ve všech domácích závodech. Na Bohemii, v závodě Napříč ČSSR, Okolo Československa, klasice Praha–Karlovy Vary - Praha a dalších. „V závodě Napříč ČSSR jsem podlezl stažené železniční závory. Měl jsem na prémiích nasbíránu spoustu bonifikací, možná kolem deseti minut. S pětiminutovým trestem, který se běžně za tento prohřešek dával, jsem počítal. Prostě se mi nechtělo stát a čekat u stažených závor. Do Prahy jsem přijel první a nakonec vyhrál i celý závod," vzpomíná na „průšvih" jímž se ve dvaašedesátém zapsal do povědomí cyklistické veřejnosti.

Další kulišárnu vymysleli na Slovensku spolu s Milošem Hrazdírou. V sázce byl osobní automobil – první cena za vítězství v Okolo Slovenska. „Soupeři na mě tradičně pořádali hon, hlídali mě. Ve čtyřiašedesátém jsem jel do poloviny závodu ve ‚žluťáku' ale pak se na mě domluvily nevojenské mančafty a uhonily mě. Vzdal jsem. Tak jsme se o čtyři roky později s Milošem domluvili. Scénář podobný jako před lety. Jel jsem znovu ve žlutém, Hrazdíra odjel, a všichni zůstávali v klidu. Jen do té chvíle, než zjistili, že Miloš má obrovský náskok a je pozdě. Žlutý trikot jsme pak společně uhájili a první auto, které bylo jako výhra, vyhrál Miloš. Prodali jsme ho a o peníze si rozdělili," líčí Smolík jak spolu s dalším brněnským legendárním cyklistou obelstili celou českou špičku. Zároveň byli prvními průkopníky vzájemné pomoci klubových závodníků. „Mimo peloton jsme byli kamarádi, ale v závodě jsme si nic nedarovali. Boje mezi brněnskou Duklou a plzeňskou Rudou hvězdou byly pověstné. Do nich se přidávaly další týmy. Mnohdy téměř dvousetčlenný ‚balík' se nikdy nenudil. To, co se dnes děje v pelotonu, ale nepřipadalo v úvahu. Že by manažer týmu už před etapou nařídil, kdo musí vyhrát, to ne. Když mně někdo pomohl, tak třeba jen ten, kdo už neměl naději na slušný výsledek. Bylo to na revanš, rozhodně v tom nehrály peníze stěžejní a zásadní roli jako dnes."

Na stupních vítězů v Liberci 1964 (vlevo Smolík).

Po profipelotonu mohli cyklisté ze zemí bývalého východního bloku jen pošilhávat. Smolík nebyl výjimkou. „Copak, k profíkům bychom chtěli, ale nešlo to. Byly to nesplnitelné sny. Zda bychom se mezi nimi prosadili? Určitě. Pochopitelně chtělo by to jinou přípravu, jiný trénink. Zvyknout si. Já třeba závodil s Merckxem, Rittrem mezi amatéry a jezdili jsme podobně. Oni šli volně k profesionálům. Merckx se později stal jedničkou, legendou. V jeho největší slávě jej prý závodníci při vjezdu do kopců prosili, aby ještě nenastupoval, neujížděl. Byl dobrý a dělal si s pelotonem, co chtěl. Myslím si, že předpoklady jsem měl. Ty by bylo pochopitelně nutné v specifických podmínkách profesionální cyklistiky dále rozvíjet. Úspěch by nepřišel ze dne na den. Nevidím důvod, proč bych se neměl prosadit i já," ptá se oprávněně jeden z nejlepších amatérských cyklistů své doby. Možnosti přestupu k profesionálům občas lituje. „Štvát mě to může, ale nikdo mi nepomůže. Mohli jsme být finančně zajištěni. Doba byla jiná, ne-

Smolík v čele při dojezdu do cíle.

umožnila nám to. Byla ale aspoň legrace. Viděl jsem v podstatě celý svět, což se v té době podařilo jen málo lidem. To je jediné, co jsem z cyklistiky měl. Dnes mají kluci cestu k profíkům volnou. Někteří Češi se prosadili, jiní ne. Tak to je v každém sportu." Éru českých profesionálů odstartoval Jiří Daler. „Jako dráhaři se mu mezi profesionály moc nedařilo a neudělal asi Čechům moc dobré jméno. Třeba Jiří Škoda, ten už byl mnohem lepší. Nejvíce se snad prosadil spurter Svorada. Rozhýbává se to i u nás, ale tvrdé konkurenční prostředí mnoho jezdců moc neláká. Dnes mají u nás doma, v českých profistájích, slušné podmínky. Do neznáma se jim moc nechce."

Dnešní cyklistika se posunula někdy až za hranici pochopitelných výkonů a možností. „Královské" etapy na Tour de France či Giro d'Italia vedou cyklisty do alpských sedel v závratných výškách. „Dnes se jezdí kolem dvou stovek v kopcích, navíc skoro padesátkou. Druhý den to stejné. Za tím něco opravdu musí být," rozmýšlí. „Dnes jsou lepší kola, lepší silnice. Jezdí se rychleji. Mohu srovnávat třeba Tour de l'Avenir, tam jsme jezdili stejné kopce s profíky. Ti tenkrát jeli v klídku klidně sto kilometrů a začínali závodit až v kopcích. Dnes se jezdí i v profipelotonu tak, jak jezdívali dříve amatéři, od začátku až do konce. Nasazení je daleko větší. Chemie asi trošku pomáhá. Všichni musí mít samozřejmě pořádně natrénováno." Taktika a týmová spolupráce hrají v profipelotonu důležitou roli. Výkon lídra týmu přesto musí být špičkový. „I když třeba pět členů z týmu sjíždí pod kopci nejlepšímu borci týmu pětiminutovou ztrátu, musí jim ten uviset. Dnes se velké závody rozhodují v kopcích a tam musí být lídr týmu opravdu nejlepší. Amstrong kraloval profipelotonu několik let, co třeba v průběhu Tour dělal v kopcích, bylo něco neuvěřitelného. Řekl ostatním: Tak já už jedu. A byl pryč. Dnešní cyklisté předvádějí obdivuhodné výkony."

Cyklistikou posledních sezon mávají dopinkové aféry prokládané antidopinkovými razziemi policie. Podpůrné prostředky jsou často a oprávněn spojovány s výkony cyklistů. „Dopink? To jsme neznali. Vždyť ani dopinkové zkoušky nebyly. My jsme ani k ničemu neměli přístup. Pochopitelně se našli v balíku jezdci, kteří zkoušeli v lékárně nakupovat všemožné prášky, které polykali. To ale byly vyloženě pionýrské pokusy, které nemohly mít zvláštní efekt. Byla to trochu legrace a trochu recese. Někdo něco zaslechl a pak to potají zkoušel. Když jsme měli rýmu, vzali jsme si kapky do nosu a nepřemýšleli, zda je v nich třeba efedrin. Brali jsme je proto, aby se nám lépe dýchalo. Študáci si brali před zkouškami, když se potřebovali dlouho do noci učit, prášky proti spaní. Podobné se zkoušelo s očekávaným efektem na kole. Injekce, infúze, to ne. Naším jediným dopinkem bylo pivo. Na to jezdili snad všichni. Jedli jsme při závodě jenom sladké a pivem si vylepšovali chuť. No a před dojezdem etap na stadion jsme si občas dali frťana vodky či rumu. To proto, abychom se nebáli a případný pád tolik nebolel."

text: Bohumil Malášek, foto: archiv